

2.9 Retningslinjer for hensynsonene

2.9.1 Generelle retningslinjer for alle hensynssoner

Den regionale planen er en overordnet og retningsgivende plan. Følgende gjelder generelt i hele planområdet:

Felles retningslinjer

- *Planen skal legges til grunn ved kommunenes, fylkenes og Statens behandling av plan- og byggesaker og andre saker innen areal- og ressursforvaltningen.*
- *Prioriteringer av villreinens interesser er gitt gjennom planløsningen og retningslinjene i den regionale planen. Interessekonflikter i forhold til villrein, landbruk, naturvern, kulturvern, biologisk mangfold, friluftsliv og landskap (opplistingen er ikke fullstendig) skal likevel avklares gjennom konsekvensutredninger i samsvar med plan- og bygningsloven på relevant plannivå.*
- *Det skal gis rom for bruk av naturverdiene i planområdet innenfor rammene av regional plan, slik det går fram av retningslinjene.*
- *Hensynssonene som er benyttet er tilpasset et regionalt plannivå. I kommunenes videre arealplanlegging må arealformål, plangrenser, bestemmelser og retningslinjer tilpasses i kommuneplanens arealdel, der dette ikke allerede er gjort.*
- *Ved behandling av evt. søknad om dispensasjon fra kommuneplan eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven § 19, skal kommunene legge vekt på å følge opp retningslinjene i regionalplanen.*

2.9.2 Retningslinjer for Nasjonalt villreinområde

I denne hensynssonen skal villreinens interesser tillegges stor vekt i all arealforvaltning og saksbehandling. Nye fritidsboliger tillates ikke. Landbruk, næringsutvikling og friluftsliv kan fortsette og videreutvikles innen gitte rammer.

Retningslinjer for Nasjonalt villreinområde

- *I alle saker skal villreinens interesser vurderes opp mot planen/søknaden/tiltaket, og konsekvensutredning skal gjennomføres på relevant plannivå. Oppdatert villreinkunnskap skal ligge grunn for vurderingene.*
- *Reinen har større toleranse for ferdsel i områder med skogsterreng, dette og den sesongmessige bruken av området skal tillegges vekt ved behandling av søknader i hele området.*
- *Det skal legges spesiell vekt på å unngå virksomhet, aktivitet og forstyrrelse i vinterbeiteområder, kalvingsområder og viktige trekkområder samt fokusområdene i de aktuelle årstider/perioder. Det skal heller ikke tillates byggevirksomhet som forringer villreinens bruksmuligheter av disse områdene.*
- *Nye fritidsbygg tillates ikke. Mindre tilbygg på eksisterende bygninger kan tillates etter søknad for å kunne oppgradere til nyere standard. Det kan gis tillatelse til å bygge et mindre frittstående uthus. Det er ikke tillatt å fradele støler.*
- *Oppbygging av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade, samt oppbygging av nedfallsbygg som hører til det tradisjonelle bygningsmiljøet i stølsgrender tillates.*

- Denne sonen er av stor betydning for friluftsliv. Gjennom de grep som er gitt gjennom retningslinjene og soneringen, legges det opp til differensiert bruk gjennom året som balanserer hensynet mellom villrein og friluftslivet.
- Tyngre tilretteleggingstiltak skal legges utenfor denne hensynssonen.
- Etablerte turisthytter og driftsbygninger kan moderniseres og forsiktig utvides når dette er nødvendig for videre drift. Nærmere rammer for dette må avklares gjennom kommuneplanleggingen. For enkelte turisthytter kan det være aktuelt å vurdere plassering opp mot oppdatert kunnskap om villrein.

Landbruks-utmarksnæringer - definert som støling, beitebruk, opplevelsesnæring, jakt og fiske, videresalg av jakt – og fiskeprodukt og foredling av fisk. Her gis følgende retningslinjer:

- Grunneiere som driver utmarksnæringer kan bygge, rehabilitere og videreutvikle nødvendige driftshusvære og støler for å utnytte utmarksressursene på eiendommen, i samsvar med gjeldende forståelse av utmarksnæringer.
- Eksisterende støler og tufter skal kunne restaureres og bygges ut til et maksimalt areal på 50m² BRA med tradisjonell utforming.
Det skal kunne settes opp mindre båthus i nærheten av vann og dette må tilpasses terrenget. Det kan tekkes med naturmateriale (torv, stein og lignende) og må ikke være større enn BRA 12m²

Generelt gis følgende retningslinjer for bygg i utmarksnæring:

- Lokalisering av alle nye bygg skal skje i minst mulig konflikt med villreinens arealbruk etter vurderinger basert på oppdatert kunnskap i samsvar med plan.
- Alle byggetiltak forutsettes å skje i tilknytning til dokumenterbare utmarksnæringer
- eller: Inntekter fra landbruks – og utmarksnæring som definert her må kunne dokumenteres til søknadsprosessen / byggesaksbehandlingen ved fremlegging av minimum årsoppgave for næringsinntekt tilknyttet jord / utmark .

Ivaretagelse av gamle stølslandskap:

Gamle stølsbygg – og stølslandskap er kulturminner som er ønskelig å ivareta. Det vil kunne være mulig å dispensere fra byggeforbudet og LNF - formålet dersom grunneier ønsker å ivareta eller restaurere stølsområder, selv om det ikke lenger er aktiv drift på eiendommen som kan dokumenteres som landbruks – eller utmarksnæring.

Generelt gis følgende retningslinjer for ivaretagelse av gamle stølslandskap:

- Gjenoppbygging av gamle støls – og høybuer skal skje i minst mulig konflikt med villreinens arealbruk etter vurderinger basert på oppdatert kunnskap i samsvar med plan.
- Gjenoppbygging skal være mest mulig identisk med tidligere tider og tidligere tiders bruk
Maksimal størrelse settes til BRA 30m².
- Alle tiltak må kunne sannsynliggjøres og / eller dokumenteres i form av gamle bilder eller andre skriftlige kilder.

Ferdsel:

Med ferdsel menes allmenn ferdsel etter friluftsløven, motorisert ferdsel i utmark og forsvarets ferdsel. Bedre styring av ferdsel er et viktig virkemiddel for å ivareta villreinens behov.

- *Lokalisering av nye ferdselsårer skal skje ut fra hensyn til villreinens arealbruk.*
- *Ved tildeling av snøskuterløyve skal det tas hensyn til de aktuelle områdene sin tålegrense for ferdsel. Det kan settes vilkår i løyvet om å følge bestemte traseer.*
- *For å gi villreinen ro på vinterbeite, kan det i forbindelse med spesielt harde vintrer være aktuelt i en periode å regulere og/eller avgrense ferdselen, for eksempel ved å regulere bruken av snøskuter i enkelte deler av området.*
- *Opprusting av eksisterende veier og nye veger som øker tilgjengeligheten for bilkjøring og annen ferdsel inn i Nasjonalt villreinområde skal som hovedregel ikke godkjennes.*
- *For nye og eksisterende landbruksveier og anleggsveier skal ferdselsreguleringer vurderes ved bom og andre restriksjoner, slik at veiene prioriteres for næringskjøring i forbindelse med landbruk og anleggstilsyn.*
- *Opprusting av eksisterende landbruksveger kan skje for å hindre unødig slitasje og å sikre trygg transport.*

Vinterbrøyting:

- *Eksisterende veger som er anlagt i Nasjonalt villreinområde skal ikke åpnes for trafikk før 1. juni - med følgende unntak:*
 - *E134 Haukelivegen:*

Planområdet avgrenses i nord av E134. Dette er etablert som en samfunnsmessig svært viktig vinteråpen ferdselsåre uten ferdselsrestriksjoner pga. villreinen. Videre utbygging av tunneler for å bedre framkommelighet for trafikanter og å styrke villreinens frie trekkveier mellom Hardangervidda og Setesdalsheiene bør videreføres. Her gjelder egne regler for brøyting
 - *For Rv9 Bykle - Haukeligrend og Rv45 Valle - Tokke gjelder eksisterende reglement.*
 - *Brokke- Suleskar*

Vinterbrøyting o.a. styres av vernereglene for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene landskapsvernområde.
 - *Evt. framtidige planer om vinteråpning av denne veien må ta inn over seg at trekkveier, tilgang til vinterbeite og andre viktige funksjonsområder ikke skal forverres.*

Sti og løypeplaner

- *Etablering og drift av stier og løyper skal fastsettes i kommunale sti- og løypeplaner. Disse skal utarbeides etter følgende prinsipp:*
 - *Oppkjørte og merkede skiløyper i høyfjellet skal legges utenom viktige vinterbeiteområder for villrein, jfr. temakart for villreinens leveområde, og skal som hovedregel legges utenfor NVO. På Austheia kan det tillates løyper i NVO etter avklaring i forhold til villreininteressene. Eksisterende løyper i NVO kan opprettholdes men skal vurderes i forhold til periodevis stenging for å ta hensyn til villreinens bruk av området.*
 - *Det skal ikke legges nye stier og tilrettelegges for organiserte sommeraktiviteter i sommerbeiteområder for villrein.*
 - *For utviding/forbedring av eksisterende eller nye hytte-/turistområder, skal det godkjennes sti- og løypeplan før bygging starter.*
 - *Etablerte og merkede stier og løyper (merket av DNT, kommuner eller andre) som er eller kommer i konflikt med viktige funksjonsområder for villrein, skal forsøkes lagt om med sikte på mindre konfliktfylte traseer.*

Kraft:

- *Nye eller vesentlig utvidelse av eksisterende vannkraftkraftanlegg eller overførings-/kraftlinjer skal unngås i Nasjonalt villreinområde.*
- *Unntak kan gjøres i randsonen og for småkraftverk og prosjekter som ikke innebærer vesentlige inngrep med innvirkning på villreinen eller øvrige verneinteresser og for prosjekter med samlet positiv miljøgevinst knyttet til villrein, landskap og andre verneinteresser. Dette vurderes gjennom egne konsekvensvurderinger for hvert prosjekt.*

Kulturminner:

- *Villreinrelatert kulturminner kan brukes og evt. restaureres til informasjons-, kultur- og reiselivstiltak, ved et nært samarbeid med kommunene, grunneier, kultur- og vernemyndighetene.*

2.9.3 Retninglinjer for randområdet til Nasjonalt villreinområde

I denne hensynssonen er det viktige leveområder for villrein. Her gjelder i stor grad de samme retningslinjene som i NVO, men det kan likevel tillates noe mer aktivitet. I denne randsonen kan kanaliseringstiltak for friluftsliv legges, og det er lagt opp til en differensiert forvaltning

- *I alle saker skal villreinens interesser vurderes opp mot planen/søknaden/tiltaket, og konsekvensutredning skal gjennomføres på relevant plannivå. Oppdatert villreinkunnskap skal ligge grunn for vurderingene.*
- *Reinen har større toleranse for ferdsel i områder med skogsterreng, dette og den sesongmessige bruken av området skal tillegges vekt ved behandling av søknader i hele området.*
- *Det skal legges spesiell vekt på å unngå virksomhet, aktivitet og forstyrrelse i vinterbeiteområder, kalvingsområder og viktige trekkområder samt fokusområdene i de aktuelle årstider/perioder. Det skal heller ikke tillates byggevirkosomhet som forringer villreinens bruksmuligheter av disse områdene.*
- *Nye fritidsbygg tillates ikke. Det er ikke tillatt å fradele støler til fritidsbruk.*
- *Oppbygging av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade, samt oppbygging av nedfallsbygg som hører til det tradisjonelle bygningsmiljøet i stølsgrender tillates.*
- *Mindre tilbygg på eksisterende bygninger kan tillates etter søknad for å kunne oppgradere til nyere standard. Det kan gis tillatelse til å bygge et mindre frittstående uthus.*
- *Denne sonen er av stor betydning for friluftsliv. Gjennom de grep som er gitt gjennom retningslinjene og soneringen, legges det opp til differensiert bruk gjennom året som balanserer hensynet mellom villrein og friluftslivet.*
- *Tyngre tilretteleggingstiltak skal legges utenfor denne hensynssonen.*
- *Etablerte turisthytter og driftsbygninger kan moderniseres og forsiktig utvides når dette er nødvendig for videre drift. Nærmere rammer for dette må avklares gjennom kommuneplanleggingen.*
- *Eksisterende hyttefelt i gjeldende kommuneplaner utvikles i tråd med kommuneplanen sine bestemmelser.*

- *Det kan åpnes for moderat utvidelse av hyttene i eksisterende hyttefelt i Everdalen og Bjørnevatn i Valle kommune gjennom egne planretningslinjer.*

Landbruks-utmarksnæringer - definert som støling, beitebruk, opplevelsesnæring, jakt og fiske, videresalg av jakt – og fiskeprodukt og foredling av fisk. Her gis følgende retningslinjer:

- *Grunneiere som driver utmarksnæringer kan bygge, rehabilitere og videreutvikle nødvendige driftshusvære og støler for å utnytte utmarksressursene på eiendommen, i samsvar med gjeldende forståelse av utmarksnæringer.*
- *Eksisterende støler og tufter skal kunne restaureres og bygges ut til et maksimalt areal på 50m² BRA med tradisjonell utforming.*
- *Det skal kunne settes opp mindre båthus i nærheten av vann og må tilpasses terrenget. Det kan tekkes med naturmateriale (torv, stein og lignende) og må ikke være større enn BRA 12m²*

Generelt gis følgende retningslinjer for bygg i utmarksnæring:

- *Lokalisering av alle nye bygg skal skje i minst mulig konflikt med villreinens arealbruk etter vurderinger basert på oppdatert kunnskap i samsvar med plan.*
- *Alle byggetiltak forutsettes å skje i tilknytning til dokumenterbare utmarksnæringer.*
- *eller: Inntekter fra landbruks – og utmarksnæring som definert her må kunne dokumenteres til søknadsprosessen / byggesaksbehandlingen ved fremlegging av minimum årsoppgave for næringsinntekt tilknyttet jord – og eller utmark .*

Ivaretagelse av gamle stølslandskap:

Gamle stølslandskap er kulturminner som er ønskelig å ivareta. Det vil kunne være mulig å dispensere fra byggeforbudet og LNF - formålet dersom grunneier ønsker å ivareta eller restaurere stølsområder, selv om det ikke lenger er aktiv drift på eiendommen som kan dokumenteres som landbruks – eller utmarksnæring.

Generelt gis følgende retningslinjer for ivaretagelse av gamle stølslandskap:

- *Gjenoppbygging av gamle støls – og høybuer skal skje i minst mulig konflikt med villreinens arealbruk etter vurderinger basert på oppdatert kunnskap i samsvar med plan.*
- *Gjenoppbygging skal være mest mulig identisk med tidligere tider og tidligere tiders bruk. Maksimal størrelse settes til BRA 30m².*
- *Alle tiltak må kunne sannsynliggjøres og / eller dokumenteres i form av gamle bilder eller andre skriftlige kilder.*

Ferdsel:

Med ferdsel menes allmenn ferdsl etter friluftsløven, motorisert ferdsl i utmark og forsvarrets ferdsl. Bedre styring av ferdsl er et viktig virkemiddel for å ivareta villreinens behov.

- *Lokalisering av nye ferdselsårer skal skje ut fra hensyn til villreinens arealbruk.*
- *Ved tildeling av snøskuterløype skal det tas hensyn til de aktuelle områdene sin tålegrense for ferdsel. Det kan settes vilkår i løyvet om å følge bestemte traseer.*
- *For å gi villreinen ro på vinterbeite, kan det i forbindelse med spesielt harde vintrer være aktuelt i en periode å regulere og/eller avgrense ferdselen, for eksempel ved å regulere bruken av snøskuter i enkelte deler av området.*
- *For nye og eksisterende landbruksveier og anleggsveier skal ferdselsreguleringer vurderes ved bom og andre restriksjoner, slik at veiene prioriteres for næringskjøring i forbindelse med landbruk og anleggstilsyn.*
- *Opprusting av eksisterende veger kan skje for å hindre unødig slitasje og å sikre trygg transport.*

Vinterbrøyting:

- *Eksisterende veger som er anlagt i Nasjonalt villreinområde skal ikke åpnes for trafikk før 1. juni - med følgende unntak:*
 - *E134 Haukelivegen:*
Planområdet avgrenses i nord av E134. Dette er etablert som en samfunnsmessig svært viktig vinteråpen ferdselsåre uten ferdselsrestriksjoner pga. villreinen. Videre utbygging av tunneler for å bedre framkommelighet for trafikanter og å styrke villreinens frie trekkveier mellom Hardangervidda og Setesdalsheiene bør videreføres. Her gjelder egne regler for brøyting
 - *For Rv9 Bykle - Haukeligrend og Rv45 Valle - Tokke gjelder eksisterende reglement.*
 - *Brokke- Suleskar*
Vinterbrøyting o.a. styres av vernereglene for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene landskapsvernområde.
 - *Evt. framtidige planer om vinteråpning av denne veien må ta inn over seg at trekkveier, tilgang til vinterbeite og andre viktige funksjonsområder ikke skal forverres.*

Sti og løypeplaner

- *Etablering og drift av stier og løyper skal fastsettes i kommunale sti- og løypeplaner. Disse skal utarbeides etter følgende prinsipper:*
 - *Oppkjørte og merkede skiløyper i høyfjellet skal legges utenom viktige vinterbeiteområder for villrein, jfr. temakart for villreinens leveområde. Randsonen til NVO skal være en kanaliseringssone for ferdsel og oppkjørte skiløyper.*
 - *Det skal ikke legges nye stier og tilrettelegges for organiserte sommeraktiviteter i sommerbeiteområder for villrein.*
 - *For utviding/forbedring av eksisterende eller nye hytte-/turistområder, skal det godkjennes sti- og løypeplan før bygging starter.*
 - *Etablerte og merkede stier og løyper (merket av DNT, kommuner eller andre) som er eller kommer i konflikt med viktige funksjonsområder for villrein, skal forsøkes lagt om med sikte på mindre konfliktfylte traseer.*

Kraft:

- *Nye eller vesentlig utvidelse av eksisterende vannkraftkraftanlegg eller overførings-/kraftlinjer skal unngås i Nasjonalt villreinområde.*
- *Unntak kan gjøres i randsonen og for småkraftverk og prosjekter som ikke innebærer vesentlige inngrep med innvirkning på villreinen eller øvrige verneinteresser og for prosjekter*

med samlet positiv miljøgevinst knyttet til villrein, landskap og andre verneinteresser. Dette vurderes gjennom egne konsekvensvurderinger for hvert prosjekt.

Kulturminner:

- *Villreinrelatert kulturminner kan brukes og evt. restaureres til informasjons-, kultur- og reiselivstiltak, ved et nært samarbeid med kommunene, grunneier, kultur- og vernemyndighetene.*

2.9.4 Retningslinjer for hensynssone Trekkområder

Denne sonen viser viktige trekkområder som skal ivaretas, og som delvis overlapper de andre hensynssonene - derfor er de trukket ut som egen sone. Retningslinjene her gjelder i tillegg til underliggende hensynssoner.

Her skal det tas hensyn til at områdene har særlig betydning som trekkområder for villrein. Dette innebærer at det er sporadisk og/ eller sesongvis bruk av områdene. Her må all aktivitet og byggevirkosomhet godkjennes via plan, og det må tas særlige hensyn, både ang. evt. plassering og drift, med basis i oppdatert kunnskap.

Følgende trekkområder er markert i plankartet:

- 1 - Odda og Vinje kommune - trekk mellom Setesdalsheiene og Hardangervidda
- 2 - Bykle og Vinje kommune - trekk mellom Vest- og Austheia
- 3 - Bykle kommune - trekk mellom Vest- og Austheia
- 4 - Valle og Tokke kommune - trekk nord-sør i Austheia
- 5 - Valle og Sirdal kommune - trekk nord-sør i Vestheia, Brokke - Suleskar
- 6 - Bykle kommune - trekk nord-sør i Vestheia, v/Blåsjø

Retningslinjer for trekkområde:

- *Det skal ikke godkjennes byggetiltak som kan stenge av eller forverre dagens situasjon i disse trekkområdene.*
- *Det skal så fremt det er mulig, ikke tillates aktivitet som fører til unødvendig forstyrrelse når reinen trekker.*
- *Ved evt. planer om utviding, opprusting, omlegging eller endring av åpningstider mm av eksisterende veganlegg, skal det legges vekt på å bedre situasjonen for villreinens trekk gjennom tunnelløsninger, andre tekniske løsninger, merking, informasjon, brøyterrutiner og andre tiltak. Tiltak som kan forverre villreinens trekk tillates ikke.*

2.9.5 Bygdeutviklingssone

Dette er områdene som omfatter resten av arealene i planområdet. Her er eksisterende områder for utbygging (hytter, reiselivsbygg mm), tettsteder, landbruksareal mm.

Retningslinjer:

- *Villreinens interesser regnes å være avklart i denne sonen ved at Heiplanens intensjoner og mål gjennomføres. Gjeldende planstatus er styrende for videre utvikling inntil nye planer foreligger.*
- *Dette er utviklingssonen der nye større tiltak primært skal kanaliseres til. Her prioriteres planer og tiltak som fremmer en bærekraftig bygdeutvikling.*

- *Tilrettelegging for friluftsliv, idrett mm skal skje i samsvar med kommunal sti- og løypeplan.*